

การจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย*

Crisis Management Luang Cave - Khun Nam Nang Non Chiang Rai

ชำนาญ ทรงสิริกุล และสมิหรา จิตตลดากร
Chamnan Songaittikul and Smira Chittaladakorn
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Western University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Chamnan_Songaittikul@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเกิดสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน และ 3) เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติหน้า 13 ชีวิตหมู่ป่าออกจากถ้ำหลวงฯ และผลที่ได้จากการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงที่ร่วมปฏิบัติการกับผู้บัญชาการศูนย์ฯ 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของภาคเอกชน ที่ร่วมปฏิบัติงาน และ 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ภาคประชาชนและภาครัฐที่ให้การสนับสนุน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

ผลการวิจัยพบว่า ถ้ำหลวงฯ มีลักษณะของถ้ำที่เรียกว่า “ถ้ำเป็น” ซึ่งลักษณะเช่นนี้ เมื่อเกิดพายุฝนหรือฝนตกหนักในบริเวณวนอุทยานถ้ำหลวงฯ จะทำให้พื้นที่ภายในของถ้ำมีน้ำไหลเข้าไปได้และเกิดน้ำท่วมขึ้น ในทางธรณีวิทยาถือว่าเป็นถ้ำที่มีอันตรายอย่างมาก แต่หน่วยงานภาครัฐไม่เคยทำการสำรวจและรวบรวมเป็นองค์ความรู้ทางกายภาพภายในถ้ำไว้ ทำให้ประชาชนไม่รู้ข้อมูลถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนที่มีความสวยงามจะแฝงไว้ด้วยอันตราย สำหรับการจัดการสภาวะวิกฤติของผู้บัญชาการศูนย์ฯ ที่เป็นผลสำเร็จนั้นไม่ได้ใช้หลักการจัดการ ของกุลิก (Luther Gulick) เพียงหลักการเดียว คือ POSDCORB นอกจากนี้ท่านยังได้นำการบริหารขององรี ฟาโย (Henri Fayol) คือ POCCC และกระบวนการจัดการสภาวะ

*ได้รับบทความ: 13 มีนาคม 2562; แก้ไขบทความ: 2 กรกฎาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 19 กันยายน 2562

วิกฤติ เข้ามารวมประสานร่วมกัน และการปฏิบัติภารกิจที่โด่งดังไปทั่วโลกถึงความสำเร็จของการปฏิบัติการครั้งนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าไม่มีการวางแผนการที่ดีของผู้บัญชาการศูนย์และคณะพร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศและหน่วยซีลของไทย โดยการใช้ยากู้ภัยเพื่อนำหมูป่าทั้ง 13 ชีวิตออกอย่างปลอดภัย

คำสำคัญ: การจัดการสภาวะวิกฤติ; ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน; จังหวัดเชียงราย

Abstract

This This research of objectives: 1) to study the environment that leads to the crisis of the cave of Luang - Khun Nam Nang Non; 2) to study the crisis management process Tham Luang - Khun Nam Nang Non; 3) to study the process of conducting 13 wild boar life out of Tham Luang and the results of crisis management Luang Cave - Khun Nam Nang Non The main informants are composed of 3 groups: 1. Key informants, who are high-level executives who co-operate with the command center. 2. Key informants of the private sector and 3. Key informants, public and government sectors that support by using data collection methods and non-participant observation models Non-participant observation, In-depth Interview and related research documents.

The research findings reveal that: there are characteristics of a cave called “cave” which looks like this. When a rain storm or heavy rain occurs in Tham Luang forest park will allow the interior space of the cave to flow into and cause flooding in geology it is considered a very dangerous cave. But government agencies never conducted surveys and gathered as physical knowledge within the caves. Cause the public to not know the information of Tham Luang - Khun Nam Nang. That is beautiful, hidden in danger for the crisis management of the center commander. The successful result did not use only one principle of the management of Luther Gulick (POSDCORB). In addition, he introduced the management of Henri Fayol, POCCC and the crisis management process come together and the world famous practice of the success of this operation will not happen at all if there is no good plan of the command center and the faculty, along with foreign experts and Thai seal units by rescue drugs for 13 wild boar water safely.

Keywords: Crisis Management; Tham Luang - Khun Nam Nang Non; Chiang Rai province

1. บทนำ

กรมทรัพยากรธรณี (Department of Mineral Resources, 2006) วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน เป็นวนอุทยานที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยนางนอนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ จัดตั้งเป็นวนอุทยานฯ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2529 โดยกรมป่าไม้ มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นภูเขาขนาดใหญ่หลายลูกติดต่อกัน มีความสูงโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 779 เมตร และลาดชันทางทิศตะวันออก มีความยาวถ้ำประมาณ 10.3 กิโลเมตร ซึ่งเป็นถ้ำที่มีความยาวอยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศไทย วนอุทยานถ้ำหลวงฯ มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับดอยจ้องและห้วยน้ำจ้อง ทางทิศใต้ติดต่อกับดอยผู้เฒ่าและห้วยน้ำค้าง ทิศตะวันตกติดต่อกับภูเขาสูงใหญ่ซึ่งทอดมาจากประเทศพม่า และทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบพื้นที่เกษตรกรรม วนอุทยานถ้ำหลวงฯ แห่งนี้อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายระยะทาง 60 กิโลเมตร และอำเภอแม่สาย 8 กิโลเมตร จากข้อมูลของวนอุทยานถ้ำหลวงฯ สามารถแบ่งออกเป็น ถ้ำหลวงและขุนน้ำนางนอน ถ้ำหลวงฯ มีที่ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำจ่า ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นถ้ำหินปูนกิ่งแห่งขนาดใหญ่ มีความยาวรวมทั้งสิ้น 10,316 เมตร ปากถ้ำเป็นโถงกว้างและสูง ภายในถ้ำสามารถพบเกล็ดหินสะท้อนแสง หินงอก หินย้อย ธารน้ำ ถ้ำลอด และถ้ำแขนง แนวโถงถ้ำมีเส้นทางคดเคี้ยว บางช่วงเข้าถึงง่าย บางช่วงมีเพดานต่ำ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงถึงวิวัฒนาการของถ้ำจำนวนมาก เช่น รอยการไหลของน้ำเป็นริ้วคลื่น

(ripple mark) ระดับพื้นถ้ำเก่า หินถล่มขนาดใหญ่ และเล็กจำนวนมาก รอยแตกแบบมีแรงดึง (tension crack) รอยระดับน้ำ หลุมยุบ โพรงเพดานถ้ำและรอยแตกของผนัง ถือเป็นถ้ำที่มีความเหมาะสมในเชิงการศึกษาวิจัยเป็นอย่างมาก

จากความสวยงามและความสลัซซึบซ้อ้นของถ้ำหลวงฯ สำนักอุทยานแห่งชาติ (National Park Office, 1986) ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้ผู้ที่มีความต้องการที่จะศึกษาสิ่งที่เกิดจากการรังสรรค์ของธรรมชาติ อยากรู้อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ จึงเป็นที่มาของภัยพิบัติเมื่อเกิดพายุฝนที่ตกมาอย่างหนักในช่วงวันที่ 23 มิถุนายน ถึง 18 กรกฎาคม 2561 ในบริเวณพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะพื้นที่ของวนอุทยานถ้ำหลวงฯ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของประชาชนในพื้นที่และในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งในวันดังกล่าว ได้มีทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี จำนวน 12 คน พร้อมด้วยผู้ช่วยผู้ฝึกสอน จำนวน 1 คน (โค้ช) รวมเป็น 13 คน เข้ามาทำการฝึกซ้อมฟุตบอลในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง หลังจากเสร็จภารกิจการซ้อมกับทีมทีนทอล์คแล้ว ก็เข้าไปเที่ยวชมถ้ำหลวงฯ ตามที่นัดหมายกันไว้ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับสนามฟุตบอล ในขณะที่ 13 ชีวิตหมูป่ากำลังอยู่ในถ้ำหลวงฯ ด้านนอกก็เกิดพายุฝนตกลงมาอย่างหนักโดยที่พวกเขาเหล่านั้นไม่รู้เลยว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับพวกตน จนกระทั่งถึงเวลาที่จะต้องกลับซึ่งหมูป่าบางคนต้องรีบกลับไปเรียนพิเศษ และบางคนจะต้องกลับไปฉลองวันเกิดกับครอบครัว แต่เมื่อทั้งหมดเดินกลับออกมาตามเส้นทางเดิมกลับพบว่ามึ่น้ำท่วมทางออก ทำให้พวกเขาต้องรีบทำการตรวจสอบว่า

เกิดอะไรขึ้น หมูป่าบางคนที่เคยเข้ามาในถ้ำจึงอาสาดำน้ำลงไปตรวจสอบว่าเกิดอะไรขึ้น จึงพบว่า มีน้ำไหลเข้ามาปิดทางเข้า-ออก ไม่สามารถออกไปได้ทำให้ 13 ชีวิตหมูป่าทั้งหมดต้องถอยกลับเข้าไปหาพื้นที่ที่สูงและน้ำไม่ท่วมเพื่อรอเวลาให้ระดับน้ำลดลงจึงจะออกมา แต่เมื่อเวลาผ่านไปน้ำก็ยังไม่มีการลดลงจึงเป็นที่มาของ 13 ชีวิตหมูป่าติดถ้ำหลวงฯ ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ของวนอุทยานถ้ำหลวงฯ ได้สังเกตเห็นจักรยานยนต์ 1 คันจอดอยู่บริเวณทางขึ้นปากถ้ำ จึงเข้าไปตรวจสอบและพบรถจักรยานอีก 11 คัน พร้อมด้วยอุปกรณ์ในการซ่อมฟุตบอลที่ปากทางเข้าถ้ำ จึงทำการประสานไปยังหัวหน้าทีมฟุตบอลของตำบลโป่งผาเพื่อทำการยืนยัน และผลพบว่าเป็นทีมนักฟุตบอลของโป่งผาจริง เจ้าหน้าที่อุทยานจึงทำการออกติดตามเข้าไปในถ้ำลึกประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งในช่วงดังกล่าวเป็นเวลาที่มีฝนตกหนักและมีน้ำเอ่อสูงภายในถ้ำซึ่งไม่สามารถเดินต่อได้ จึงรีบกลับออกมาและทำการประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยกู้ภัย

จากนั้น เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวการสูญหายของนักฟุตบอลทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ทางสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่องค์กรต่างๆ ทั่วทุกมุมโลก ต่างหันมาให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ “ความร่วมมือ” (Collaboration) (Sirisakorn, 2016) ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต่างหลั่งไหลให้ความร่วมมือ ด้วยการส่งผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีประสบการณ์ดำน้ำถ้ำเข้ามาช่วยเหลือโดยมีวัตถุประสงค์อันเดียวกัน คือ ค้นหาทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ให้พบและนำออกมาด้วยความปลอดภัย จำนวนของมวลมนุษยชาติ

ที่เข้ามาเพราะจิตอาสาและเข้ามาเพราะรัฐบาลส่งตัวเข้ามาเพื่อหาทางช่วยเหลือ ทำให้พื้นที่ของถ้ำหลวงฯ สับสนวุ่นวายต่างก็ต้องการที่จะช่วยเหลือ 13 ชีวิตหมูป่า เพื่อต้องการรักษาชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย จึงเป็นที่มาของ 13 ชีวิตหมูป่าติดถ้ำหลวงฯ

ไทยพีบีเอส (Thai PBS, 2018) จากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การค้นหาและกู้ภัยเป็นผลสำเร็จออกมาด้วยความปลอดภัยนั้น นับเป็นเหตุการณ์เดียวในโลกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหลายองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ชื่นชมและได้ให้ความสำคัญต่อตัวผู้บัญชาการศูนย์ฯ ว่าเป็นสุดยอดผู้นำในการบริหารและการจัดการต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์ที่บีบคั้น ตึงเครียด บริบทสภาพพื้นที่ แต่ท่านผู้บัญชาการศูนย์ฯ ยังสามารถใช้ภาวะผู้นำในฐานะผู้บัญชาการศูนย์ฯ ปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่มีข้อตำหนิ และยังได้รับคำชมทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศเป็นอย่างมากว่าเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงในการทำหน้าที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในฐานะที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่สามารถนำไปเป็นบทเรียนให้กับองค์กรต่างๆ ได้ปฏิบัติตาม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาหลักในการจัดการที่ท่านผู้บัญชาการศูนย์ฯ นำมาใช้ในสภาวะวิกฤติฯ จนปฏิบัติการค้นหา และกู้ภัยเป็นผลสำเร็จนั้นมิหลักในการจัดการอย่างไรเพื่อนำมารวบรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์อื่นที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเกิดสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน
3. เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติหน้า 13 ชีวิตหมูป่าออกจากถ้ำหลวงฯ และผลที่ได้จากการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลหลัก Key Informant) (Rukkhawmsu, 2016) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ยกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงรายเป็นเหตุการณ์ที่ทีมฟุตบอลหมูป่า อะคาเดมีทั้ง 13 ชีวิตเข้าไปเที่ยวในถ้ำหลวงฯ และติดอยู่ภายในถ้ำจนเกิดปรากฏการณ์ “ความร่วมมือ” คนทุกชาติศาสนาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้ความร่วมมือช่วยเหลือ มาเป็นตัวอย่าง เพื่อที่จะศึกษาในประเด็นของ สภาพปัจจัยการเกิดสภาวะวิกฤติ กระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติ และรูปแบบการปฏิบัติหน้า 13 ชีวิตหมูป่าออกจากถ้ำหลวงฯ และผลที่ได้จากการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวงฯ โดยข้อมูลได้จากการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการได้ข้อมูลแบบ

เจาะจง (Purposive Sampling) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่ร่วมทีมปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยมองไปถึงเรื่อง การจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน เพื่อค้นหาผู้สูญหาย และกู้ภัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1.1 กลุ่มผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานถ้ำหลวงฯ
- 1.2 การปฏิบัติการร่วมของผู้บริหารทั้งในพื้นที่จากส่วนกลางของภาครัฐกับผู้บัญชาการศูนย์และคณะฯ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อการบริหารและการจัดการ ค้นหาผู้สูญหายและกู้ภัย
- 1.3 กลุ่มภาคเอกชนเป็นการรวมกลุ่มของภาคเอกชนที่อาสาเข้าร่วมปฏิบัติการตามที่ตนเองมีความถนัด มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมและกลุ่มที่ให้การสนับสนุนเฉพาะในด้านอุปกรณ์และเครื่องมือตามที่ต้องการ
- 1.4 กลุ่มประชาชนในพื้นที่เป็นกลุ่มของประชาชนที่ได้รับผลกระทบและเป็นผู้ร่วมให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการค้นหาและด้านแรงงานตามที่ตนเองมีความสามารถ
- 1.5 กลุ่มจิตอาสาเป็นกลุ่มประชาชนที่อยู่ในพื้นที่และต่างพื้นที่ที่มีความต้องการช่วยเหลือซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เช่น ขัปซีรรถจักรยานยนต์รับส่งเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน กลุ่มจิตอาสาซักผ้าอำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทำให้เกิดขวัญและ

กำลังต่อผู้ปฏิบัติการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นอย่างมาก

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่อง การจัดการสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น ผู้วิจัยมองว่ามีหลายมิติ หลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่และเครือข่ายที่ทำให้การจัดการสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ประสบผลสำเร็จ จากความพยายามของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้ร่วมมือกัน โดยมีอุปกรณ์และทรัพยากรในเบื้องต้นของแต่ละภาคส่วนมีอยู่ ท่วมทะลุเข้ามาในเขตพื้นที่ เพื่อภารกิจพาทีมหมูป่าทั้ง 13 ชีวิตที่ติดอยู่ในถ้ำหลวงฯ กลับบ้าน หน่วยงานเกิดการบูรณาการความร่วมมือของคนในพื้นที่และต่างพื้นที่ตลอดจนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยได้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2561 ถึงวันที่ 3 กันยายน 2561 เพื่อใช้ในการอธิบายการเกิดปรากฏการณ์ที่ 13 ชีวิตหมูป่าติดถ้ำหลวงฯ ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน และออกจากถ้ำในวันที่ 11 กรกฎาคม 2561

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยมุ่งที่จะรวบรวมข้อมูลเพื่อจะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเกิดสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า

สภาพแวดล้อมทั่วไปของวนอุทยานถ้ำหลวงฯ ถ้ามองกันแบบผิวเผินในขณะที่ยังรถผ่านไปผ่านมา ก็จะเหมือนกับภูเขาลูกอื่นๆ ทั่วไป แต่สิ่งที่เห็นและสะดุดใจก็คือ เมื่อเดินทางผ่านอำเภอแม่ริม ทางด้านซ้ายมือแล้วมองออกไปทางซ้ายมือ จะเห็นทิวเขาที่สูงตระหง่านทอดยาวมีลักษณะคล้ายกับผู้หญิงที่นอนทอดกายยาวไปตามแนวเขาซึ่งก็เหมือนกับภูเขาลูกอื่นๆ ที่จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามจินตนาการของผู้ที่พบเห็น ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาข้อมูลทางธรณีวิทยาและการลงพื้นที่ ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า ถ้ำหลวงฯ มีลักษณะของถ้ำที่เรียกว่า “ถ้ำเป็น” ซึ่งลักษณะเช่นนี้ เมื่อเกิดพายุฝนหรือฝนตกหนักในบริเวณวนอุทยานถ้ำหลวงฯ จะทำให้พื้นที่ภายในของถ้ำมีน้ำไหลเข้าไปได้และเกิดน้ำท่วมขึ้น ในทางธรณีวิทยาถือว่าเป็นถ้ำที่มีอันตรายอย่างมาก แต่หน่วยงานภาครัฐไม่เคยทำการสำรวจและรวบรวมเป็นองค์ความรู้ทางกายภาพภายในถ้ำไว้ ทำให้ประชาชนไม่รู้ข้อมูล ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ที่มีความสวยงามจะแฝงไว้ด้วยอันตรายอย่างยิ่ง

2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า การจัดการสภาวะวิกฤติ เป็นสภาวะที่ไม่ปกติซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดจากการกระทำของธรรมชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ ผลการวิจัยที่ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์และลงพื้นที่ของวนอุทยานถ้ำหลวงฯ ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่าการจัดการสภาวะวิกฤติของผู้บัญชาการศูนย์ฯ ที่เป็นผลสำเร็จนั้นไม่ได้ใช้ Bevir, (2011 : 386) หลักการ

จัดการ ของกูลิค (Luther Gulick) เพียงหลักการเดียว คือ POSDCORB นอกจากนี้ท่านยังได้นำการบริหารขององรี ฟาโย (Henri Fayol) คือ POCCC และกระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติ เข้ามาผสมผสานร่วมกัน นอกจากนี้ยังพบวิธีการเอาชีวิตรอดของ 13 ชีวิตหมู่ป่า

3. เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัตินำ 13 ชีวิตหมู่ป่าออกจากถ้ำหลวงฯ และผลที่ได้จากการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า วิธีการปฏิบัตินำ 13 ชีวิตหมู่ป่าออกจากถ้ำ การปฏิบัติภารกิจ หมายถึง การปฏิบัติช่วยเหลือชีวิตผู้ประสบภัยให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ ระหว่างเกิดหรือหลังเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้ว จากเหตุการณ์นี้ เป็นการช่วย 13 ชีวิตหมู่ป่าที่ติดถ้ำหลวงฯ ให้พ้นจากภัยพิบัติธรรมชาติจากการที่พายุฝนตกลงมาอย่างหนักทำให้เกิดน้ำท่วมภายในถ้ำหลวงฯ จึงเป็นเหตุให้ 13 ชีวิตหมู่ป่าติดอยู่ภายในออกมาไม่ได้ จึงเป็นที่มาของการปฏิบัติการค้นหา และการปฏิบัติภารกิจ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติภารกิจได้ดังไปทั่วโลกถึงความสำเร็จของการปฏิบัติภารกิจจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าไม่มีการวางแผนการที่ดีของผู้บัญชาการศูนย์และคณะพร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศและหน่วยซีลของไทย โดยการใช้ยากู้ภัยเพื่อนำหมู่ป่าทั้ง 13 ตัวออกอย่างปลอดภัย

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากเหตุการณ์สภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า

สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเกิดสภาวะวิกฤติ ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า ทีมนักดำน้ำ

ถ้าที่มาจากต่างประเทศ ถือว่า “ทีมรวมดาราโลก” ก็ว่าได้ ต่างชาติต่างภาษาร่วมมือกันทำงานได้อย่างแนบเนียน ภาษาไม่ใช่อุปสรรคในการทำงานเพราะทุกคนใช้ภาษาเทคนิคที่ใช้ในการดำน้ำเหมือนกันทั่วโลก การดำน้ำของไทยอาจไม่เหมือนต่างชาติที่ใช้ขวดอากาศเพียงขวดเดียวแต่ต่างชาติใช้มากกว่า จึงเป็นที่มาของการวางขวดอากาศ 1 คน นำไป 3 ขวด ความช่วยเหลือจากต่างประเทศมีทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย จีน เยอรมัน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก เบลเยียม ลาว ฯลฯ ในการกู้ภัยครั้งนี้ ผู้ประสบภัยออกมาจากถ้ำโดยไม่ต้องดำน้ำ แต่ใช้การหายใจผ่านเครื่องช่วยหายใจชนิดพิเศษและสวมเสื้อป้องกันความหนาว หน่วยซีลของไทยเป็นหน่วยที่ไม่เคยปฏิบัติงานกับถ้ำมาก่อน จึงทำให้ต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของถ้ำ ในการปฏิบัติการมีการสังเกตเห็นผนังถ้ำมีโคลนหนา แสดงให้รู้ว่าบริเวณนี้เคยมีน้ำท่วมสูง ปัญหาข้อมูลที่รั่วไหลจากทางสื่อ กระทั่งคนภายในเองที่ไม่รักษาความลับ ทำให้ข่าวที่ออกไปไม่เป็นความจริงและกลับมาโจมตีผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉราพร ณ สงขลา (Na Songkhla, 2015) ได้เขียนบทความเรื่อง การสื่อสารในภาวะวิกฤตสิ่งทีองค์กรไทยมองข้าม พบว่า การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้ง คน สิ่งของ สถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการครั้งนี้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดทำหน้าที่ด้านประสานงานการรับโทรศัพท์ ด้านประสานงานนอกถ้ำ ด้านประสานงานภายในถ้ำ ฝ่ายดูแลผู้ปกครองเด็ก ฝ่ายประสานงานรับคำสั่งจากผู้บัญชาการศูนย์ฯ ฝ่ายประสานกับหน่วยย่อย

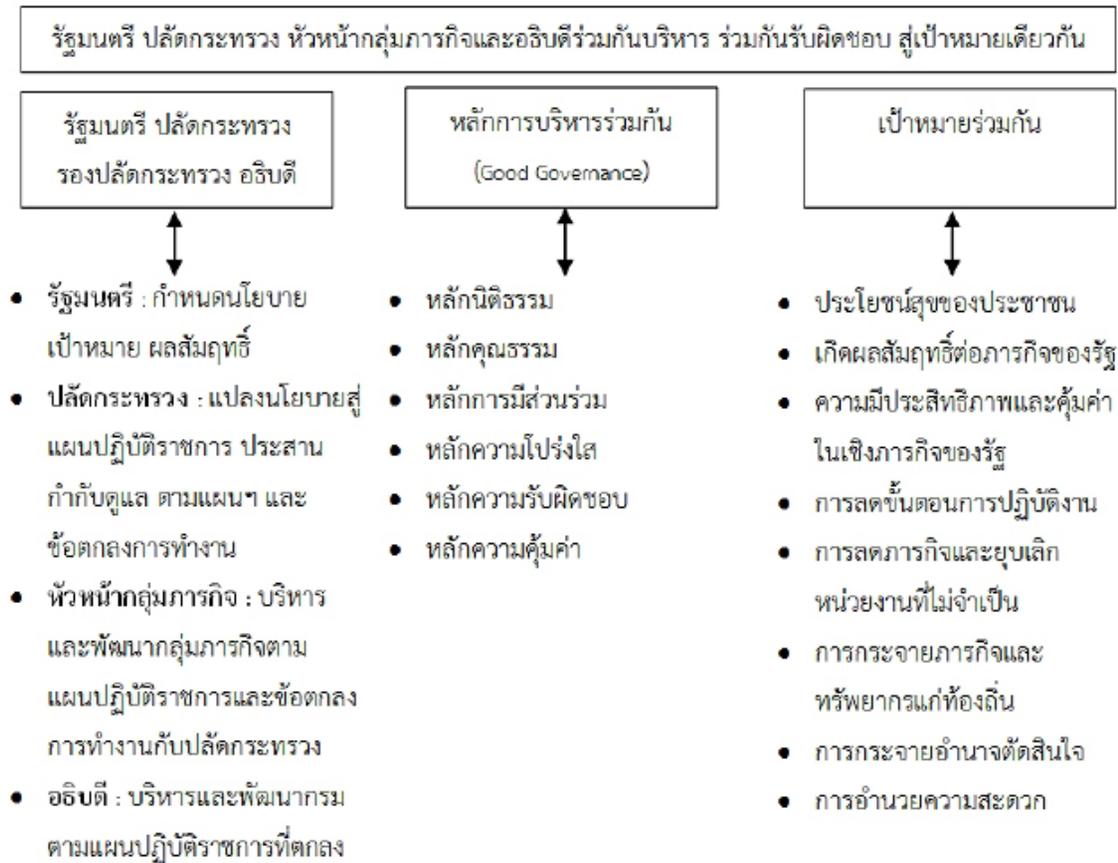
หน่วยป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ด้านอุปกรณ์สนับสนุน ฝ่ายเสบียงอาหารและเครื่องดื่มและโครงสร้างของผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการค้นหาผู้สูญหายในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ไม่มีความชัดเจนเหมือนโครงสร้างทางทหาร หรือเห็นสิ่งที่มอบหมายของหน่วยงานของรัฐบาลทั่วไป

การศึกษากระบวนการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า บทเรียนที่ได้จากพลังของทีมหมูป่าในภาวะวิกฤติที่ 13 ชีวิตหมูป่าติดถ้ำเพื่อต่อสู้การเอาชีวิตรอดด้วยพลังความคิดเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับสุภาวดี ติมินทร (Timindra, 2007) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ประการแรกพลังแห่งการพูดเชิงบวกกับตนเอง ในช่วงจังหวะที่นักดำน้ำถ้ำอังกฤษพบตัวและมีการแนะนำตัวของเด็กที่เน้นย้ำว่ายังแข็งแรงดีอยู่ ประการที่สองพลังและความคิดเชิงบวกที่มีความหวังที่จะมีชีวิตรอด เช่น การหาทางเอาชีวิตรอดด้วยการขุดโพรงเพื่อหาทางออก การใช้หินขุดดินให้เป็นโพรงลึกแล้วใช้อยู่ร่วมกันเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น ประการที่สาม พลังแห่งอารมณ์ขัน สะท้อนผ่านการหยอกล้อกับเพื่อน รวมถึงอารมณ์ขันในจดหมายถึงครอบครัวขณะรอออกจากถ้ำและประการที่สี่ พลังแห่งการขึ้นหน้าที่ดี ซึ่งในกรณีนี้มาจากโค้ชเอกที่แนะนำให้เด็กๆ ทำสมาธิเพื่อให้จิต

สงบและรักษาพลังงานในร่างกายและการให้กำลังใจเด็กๆ

ศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติหน้า 13 ชีวิตหมูป่า ออกจากถ้ำหลวงฯ และผลที่ได้จากการจัดการสภาวะวิกฤติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน พบว่า บทเรียนจากมิติด้านพัฒนาของชาวล้านนา จากเหตุการณ์ที่ถ้ำหลวงฯ และเป็นการปฏิบัติจาก Mission Impossible เป็น Mission possible ซึ่งสอดคล้องกับ Sarawut Jitrabiab (2008) เสริมสร้างเครือข่ายภาครัฐในการบริหารสถานีตำรวจนครบาล พบว่า การปฏิบัติการครั้งสำเร็จลุล่วงได้จากคุณธรรม 4 ประการ 1) ความพอเพียง 2) มีวินัย 3) สุจริต และ 4) จิตอาสา คนล้านนาเป็นคนที่พูดจาอ่อนหวาน ใจเมตตา และเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม วัฒนธรรมของชาวล้านนาที่ขอบช่วยเหลืออยู่แล้ว ขอบที่จะขอบคุณผู้ที่ให้การช่วยเหลือจึงเป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ชาวต่างชาติต่างชื่นชม ชาวล้านนามีความเชื่อมาตั้งแต่สมัยอดีตในเรื่องของสิ่งเร้นลับ

ดังนั้น การปฏิบัติการครั้งนี้จึงทำให้วิทยาศาสตร์กับความเชื่อเข้ากันได้อย่างลงตัว วัฒนธรรมด้านความปลอดภัย การสื่อสาร ความสามัคคี ด้านการจัดการความรู้ (บันทึก รวบรวม เผยแพร่ ทำจดหมายเหตุ เตือนจิต ถอดบทเรียน ผลิตภาพยนตร์ ปฏิบัติการของสื่อมวลชน การอยู่ร่วมกัน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการสภาวะวิกฤติถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย

6. ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ถ้าหลวงฯ และถ้าทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทย องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับถ้า ตั้งแต่เริ่มเหตุการณ์ จนจบว่า ในการปฏิบัติทั้งหมดขั้นตอน อุปกรณ์ หน่วยที่ต้องขอความช่วยเหลือ เครือข่าย อุปกรณ์ ต่างๆ มีอยู่ที่ไหนบ้าง ฯลฯ เพื่อเตรียมความพร้อม รับมือกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ไม่ว่าจะ เป็นภายในประเทศหรือต่างประเทศ

2. การนำหลักการปฏิบัติของผู้บัญชาการศูนย์ฯ มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ การปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อเผยแพร่ให้กับหน่วยงานต่างๆ นำไปปฏิบัติ ซึ่งสามารถที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐให้ดีขึ้นได้

3. การใช้ภาวะผู้นำมาจัดการสภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้น การมีวินัย การไม่ย่อท้อต่อคำพูด การพูดภาษาเดียวกันสร้างความสัมพันธ์อันดีกัน ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นที่ถ้าหลวงฯ ภายใต้

การนำของผู้บัญชาการศูนย์ฯ และคณะ จนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดเป็นนโยบายของภาครัฐด้านส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันอุบัติเหตุโดยการสร้างองค์ความรู้และการสร้างเครือข่ายร่วมกันเพื่อความพร้อมในการเผชิญเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2. กำหนดเป็นนโยบายของภาครัฐด้านส่งเสริมองค์ความรู้พื้นฐานให้กับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในองค์กรเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงองค์ความรู้

3. กำหนดเป็นนโยบายของภาครัฐสร้างบทเรียนให้กับองค์กรภาครัฐโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดสภาวะวิกฤติในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สิ่งที่ภาครัฐควรปรับปรุงเร่งด่วนคือระบบการบริหารจัดการถ้ำหลวงฯ และถ้ำอื่นๆ คือการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับถ้ำหลวงฯและถ้ำทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทย ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวเราเพียงรู้ว่าเมื่อใดที่มีฝนตก ก็จะทำให้

ภายในถ้ำนั้นมีระดับน้ำที่สูงขึ้น แต่ในทางธรณีวิทยากล่าวว่า ถ้ำที่เป็นอันตราย คือ ถ้ำที่มีลักษณะของถ้ำที่เรียกว่า “ถ้ำเป็น”

2. การนำหลักการปฏิบัติของผู้บัญชาการศูนย์ฯ และคณะมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อเผยแพร่ให้กับหน่วยงานต่างๆ นำไปปฏิบัติ ซึ่งสามารถที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐให้ดีขึ้นได้

3. ประสานความร่วมมือการวางแผนและปฏิบัติโดยไม่มีการข้ามชั้น ซึ่งการวางแผนด้านต่างๆ ผ่านขั้นตอนการจัดการความเสี่ยง Risk Management แล้วจึงนำไปการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ประเทศไทยมีถ้ำที่เรียกว่า “ถ้ำเป็น” และ “ถ้ำตาย” เป็นจำนวนมากจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาทำให้พบว่า หน่วยงานราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องถ้ำนั้นไม่มีข้อมูลมากพอที่สามารถอธิบายถึงสภาพทั้งภายนอกและภายในได้อย่างละเอียดและถูกต้อง

ดังนั้นควรมีการศึกษาเรื่อง การจัดการถ้ำเชิงบูรณาการในประเทศไทยเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้น

References

- Bevir. (2011). *The SAGE Handbook of governance: SAGE Publications Ltd.* 1 olives Yard 55 City Road London Eciy ISP. MPG books Group, Bodmin Roulledge.
- Department of Mineral Resources. (2006). *Geology and mineral resources Chiang Rai province.* Bangkok : Department of Mineral Resources.

- Jitrabiab, S. (2008). Strengthening the public sector network in administration Metropolitan Police Station. *Doctor of Philosophy*. Graduate School : Ramkhamhaeng University.
- National Park Office. (1986). *Map of Luang Tham - Khun Nam Nang Non*. <https://www.park.dnp.go.th>visitor>nationparkshow> (Accessed 6 May 2018).
- Na Songkhla, A. (2015). *Crisis communication What Thai organizations overlook*. <https://www.imagepoolwise.com/> (Accessed 9 December 2018).
- Rukkhawmsu, E. (2016). *Qualitative research: principles and practices*. Bangkok : Montha Printing Factory.
- Sirisakorn, P. (2016). *Incident Command System with management in the emergency of the country*. Department of Public Safety. Bangkok : Ministry of Interior.
- Thai PBS. (2018). *The spot found 13 wild boar's life next to the royal cave, "Nao Nom Sao"*. <https://www.new.thaipbs.or.th/> (Accessed 6 May 2018).
- Timindra, S. (2007). Local development leadership of the Subdistrict Administrative Organization Committee, Photharam District, Ratchaburi Province. *Master of Arts Thesis*. Graduate School : Nakhon Pathom Rajabhat University.

